

WOLF HAAS
AZ ÖRÖK ÉLET

Scolar

Első fejezet

Hát most már megint mi történt. És akár hiszed, akár nem, a változatosság kedvéért ezúttal valami jó. Mert egy intenzív osztályon nem minden nap éled át, hogy egy reménytelen eset egyszerre csak.

Mi sem természetesebb, mint hogy egy intenzív osztályon nulla-huszonegy órában annyi minden történik, hogy normál állapotban a személyzetből senki sem fecsérelné túl sok szót semmire. És ha az ember hullafáradtan hazamegy az intenzívről, akkor a legtöbb dolgot rögtön elfelejti, mert az egyik elnyomja a másikat, és mikor az események egymásnak adják a kilincset, akkor gyorsan eljön a pillanat, amikor azt mondd, minden teljesen normális.

Hogy kiöntsd a szíved, hát ezzel már pár hét elteltével felhagysz. Inkább egy némán elfogyasztott vacsora, egy kicsit nyomott hangulat, ezzel a családot fölött is zsarnokoskodhatsz, ami kevésbé fárasztó, és sokkal pihentetőbb, mint ha hiszté-

rikusan telezokogja a lakást az ember. Csak azért említtem ezt, mert a Hofstätter professzor felesége is mennyit bőgött emiatt, és éppen a Vanessa nővér vállán, de hát mindig a feleség tudja meg utoljára.

Fordított a helyzet a szép élmények esetében. Amelyek az intenzíven különösen szépek, természetesen. A páciens megmozdul, aztán teljesen felépül, az ilyesmi csodálatos. És ha egy reménytelen eset ébred fel, az a legszebb, amit csak megélhetsz.

De azért érdekes. Mert ahogy idővel jobbak lesznek azok a dolgok, amelyek kezdetben rosszszul álltak, ez pontosan fordítva is megtörténhet. Valami eleinte vigasztalóan festett, volt értelme satöbbi, de bizonyos idő után el kell ismerni, hogy ugyan jól kezdődött, de most, akármennyire sajnáljuk, por és hamu. Akármennyire sajnáljuk, gyilkosság és megint gyilkosság. Akármennyire sajnáljuk, értelmetlen rombolás.

De azt mondom neked, hogy nem kell mindig mindent a vége felől nézni. Hadd érvényesüljenek egyszer már a jó másodpercek is. Egyszerűen nem csak a vége felől nézni mindent, és akkor elmegy. Például Grazban. Sigmund Freud Idegklinikája, azaz Puntigam alsó, mert először az autópályáról Puntigam felé, és aztán a balsó lejárata, alsóra. És éppen újév napján! Ne tudd meg, hogy micsoda izgalom volt és ünneplés, amikor ez a reménytelen eset magához tért.

Utólag az intenzíven dolgozó egyik ápoló már reggel megérezte, hogy van valami a levegőben.

Mikor újév napján bejött a klinikára, már a bejáratnál valami sajátos hangulatot érzékelt. Már amikor bejött a parkolóból, érezte, hogy valami olyan atmoszferikus izé van a levegőben.

Na jó, mondjuk ez az ápoló mindig amolyan fecsegőnek számított. De az már inkább elgondolkodtat, hogy ráadásul a Vanessa nővér is kijelentette, hogy érzett valamit. De csak fent, az osztályon, amikor már kiszállt a liftből, lent még nem. Csak a Corinna nővér mondta, hogy baromság, ő egyáltalán semmit sem érzett, ráadásul ő volt az egyetlen, aki ott volt a beteggel szomszédos nővérszobában, kvázi oldalvágás a Vanessa nővér felé, aki már megint késve nagyképűsködött elő a liftből, és nehogy már épp ő legyen az, aki megérezte valamit a reménytelen eset körül.

Szóval itt is megvoltak ezek a kis belharcok, amelyek éppúgy megesnek az intenzíven, mint más osztályokon. Úgy tisztán önmagában véve nem olyan nagy baj, ha egy nővér újév napján pár percet késik. Normál állapotban az újév még a nyugodtabb napok közé tartozik, mert az a pár alkoholemérgezés még igazán belefér. Feleannyira se rossz, mint az öngyilkosok szentestén, vagy a hullarészegek egy nagy meccs után az Arnold Schwarzenegger Stadionban.

De a Corinna nővért éppen az izgatta fel, hogy a Vanessa nővér már megint utolsóként sétált ki a liftből, és akkor még ő akar megérezni valamit. Személy szerint nekem sokkal rosszabb véleményem van a főápolóról, aki kijelentette, hogy már lent, a bejáratnál megérezte. Direkt csodál-

kozom, hogy nem érezte meg már a mélygarázsban, vagy egyenesen a Puntigami Serfözde felőli bejáratnál.

És őszintén meg kell vallanom, a Corinna nővérnek sem hiszem el, hogy ő direkt a beteggel szomszédos nővérszobában sem érzett semmit. Alapjában véve összességében egyikükben sem bízhat meg az ember. Mert érdekes, de gyakran pont azok az emberek, akik jelen voltak, azok tudják a legkevésbé, hogy mi történt, aminél jelen voltak. És sajnos manapság annyira leromlott a helyzet, hogy az emberek gyakran már azt sem tudják, hogy mit éreznek. Mindenki csak darálja a magáét, az egyik már lent, a parkolóban mindent érzett, a másik meg egyáltalán semmit nem érzett, pedig ott volt mellette a nővérszobában, mert mindenki azt hiszi, hogy a saját személyének tartozik elszámolással, hogy ő már lent is érezte, vagy hogy még a nővérszobában sem érzett semmit.

De jól figyelj, mit mondok neked. Parkoló nincs is, ez világos. De azt meg a Corinna nővértől nem veszem be, hogy egy leheletvékony falon át semmit sem érzett. Mert azt megérzed, ha valaki két méterre tőled visszajön a halottak birodalmából, akkor ott komoly energia lép működésbe, és ezt te még akkor is megérzed, ha olyan vastag a bőrd, mint a Corinna nővérnek.

De egyben mindenki egyetértett. Hogy amikor meghallották a takarító üvöltését, mindegyikük rögtön tudta, hogy létkérdésről van szó. És amikor mindannyian beviharzottak a szobába, már

rögtön látták. A reménytelen eset egyenesen ült az ágyában, és nagy érdeklődéssel bámulta őket.

Hogy mik nem vannak! Hogy a reménytelen eset magához tért. Most ezt úgy képzeld el, hogy három hete lőtte főbe magát, és a Hofstätter professzor mindig is azt mondta, ha nem ilyen kockafeje lenne, a helyszínen meghalt volna, de nix megváltó halál, sajnos szenvednie kell, nem pedig meghalnia. És most három hét kóma után egyenesen ül az ágyban, és a beviharzókat olyan csodálkozó arccal bámulja, mintha azok egy másik galaxisról csöppentek volna ide.

A Corinna nővér olyan óvatosan suttogott, mintha attól félné, hogy a lehelete azonnal hanyatt dönti a páciens: – Brenner úr!

A reménytelen eset lassan elfordította a fejét. Nem mintha azt akarná mondani, hogy ő nem a Brenner úr, hanem ezt: hagyjon egy kis időt, nővér, három hét kóma után nem beszélek rögtön lukat a környezetem hasába.

– Brenner úr! – mondta most a Corinna nővér valamivel hangosabban.

És aztán már totál normális hangerővel, szó szerint, amitől a holtak is föltámadnak:

– Brenner úr? Hall engem?

Mert a Corinna nővér azt hitte, ha már egyszer felébredt, akkor mondania is kell valamit.

De semmi jele, a Brennert egyáltalán nem befolyásolta az emelt hang, és a fejét kezdte csóválni, de olyan lassan, mintha fogadott volna a földgolyóval, hogy az nyer, aki naponta egynél kevesbszer forgatja meg a fejét.

– Brenner úr!

De még három napot kellett várniuk arra, hogy a Brenner először kinyissa a száját, és egész hal-
kan azt suttogja:

– Vidám haver, Puntigamer!

Második fejezet

És igaza volt, hogy egy kicsit várt a beszéddel. Mert a beszéddel kezdődtek számára a valódi problémák. Amikor magához tért, az első pillanatban azt hitte, a mennyországban van, mert a takarító srác annyira hasonlított a Jimi Hendrixhez. És most meg ez a nyomorúságos vita a két szaktekintély között.

A Brennernek baromira terhére volt, amikor észrevette, hogy a sebész és a pszichiáter milyen vitába bonyolódott róla. Ilyenkor láthatod, mennyire egészséges teremtmény volt a Brenner. Hogy az ő állapotában túlélte. Mert olyan érzelmi stressz volt ez, hogy a golyó egy nagy nulla hozzá képest.

Azt hiszem, a professzor Hofstätter néha csaknem megbánta, hogy olyan szépen kihalásztta a golyót a Brennerből. Alapjában véve a sebészi sikere több bosszúságot okozott neki, mint örömet. Boszorkányos egy dolog, hogy a siker öröme soha nem tart ki túl soká. Egy sérelmet sokáig

dédelget az ember, az kitart az életed végéig, de a sikert gyorsan elviszi az ördög. És a Hofstätter professzort eszelősen kínozták, hogy az emberek állandóan csodáról beszéltek.

Még a *Grátis Graz* címoldalán is a „csoda” szó szerepelt, és csak alatta kis betűkkel: „sebészi mestermunka.” És csak az unalmas útlevélfénykép, nem pedig a fekete Porsche előtt, ahogy a professor remélte. De nyílt lapokkal meg kell mondanom, a Hofstätter professor ebben a dologban talán egy kicsit túlságosan is becsvágyó volt. Mert biztos is, hogy makulátlanul csinált mindent, erről nem lehet vita. De sebészi mestermunka ide vagy oda, egy reménytelen eset akkor sem tér neked magához. Csoda nélkül az ilyesmi nem megy.

Alapjában véve két dolog kell neked a sebészi mestermunka mellé. Először a csoda, másodszer pedig, de ezzel már egy kicsit a pszichiáternél, a dr. Bonatinál vagyunk. Mert ha azt mondom, hogy a sebész örült a Brennernek, akkor természetesen azt is ki kell mondanom, hogy a pszichiáter majdnem még jobban örült neki.

Mert ilyen szép példát a dr. Bonati még nem pipált arra, hogy az öngyilkos utólag mindent kétségbe von, és kijelenti, hogy egyáltalán nem is ő tette. Pszichiáterként az ember kicsit hozzászokik bizonyos makacssághoz, mert még a legnagyobb számár is büszke a szerencsétlenségére, és egy lépést se tenne a szerencséért, pedig az ott hever kicsit odébb, mint az áru, amit megrendeltek, de nem vittek el. És mégis: a dr. Bonati tizenöt év

alatt soha nem találkozott még ilyen vasfejű csökönyösséggel, mint a Brenneré. Most ezt úgy képzeld el, hogy van egy manus, aki a saját Walther revolverével kilyukasztja a fejét, a végrendelete az asztalon, és így tovább, és ezek után kijelenti, hogy nem ő volt, a grazi rendőrség akar engem hidegre tenni.

Most erre azt mondod, hogy a Brenner miért nem a saját Glockjával lőtte főbe magát, amit egyébként használni szokott, miért az ősrégi Walther mordálllyal, amelyet a rendőriskolai napjai óta a nagyszülei puntigami házának padlásán tartott eldugva. És látod, a dr. Bonati csak annál biztosabb volt a dolgában, mert ugye, érzelmi alapú fegyverhasználat, és akkor persze nem a Glock, hanem a lerobbant Walther még a rendőriskolai időkből, kvázi: gyerekkori fegyver.

Az egész vita természetesen csak pár hét múlva tört ki, amikor a Brenner már magához tért. Csak miután a Brenner lassan beszélni kezdett, kvázi: első mondatok. És az első mondatok mindig veszélyesek. A dr. Bonati a legérdekesebb páciensén dolgozott, úgyhogy a Brenner direkt boldog volt, hogy a bal fülére semmit sem hallott.

Mert balról jött a lövés, és ez volt a Brenner legjobb érve a dr. Bonati ellen, mert ha te jobbkezes vagy, akkor a jobb oldalon lövöd magad főbe. De a dr. Bonatinak is megvolt a maga jó érve, most figyelj: a migrén miatt lőtt balról a Brenner. Mert egyet azért el ne felejts. A sebészi mestermunka semmi, és a csoda ugyancsak semmi, ha golyót röptesz a fejedbe. Még a migrénre is szükséged

van, hogy az ősellenséged a rossz irányból célozza meg a kobakodat.

A csoda és a migrén együttes munkájával a Brenner magához tért. De aztán, természetesen. Ülni, állni, menni, hallani, beszélni. És ebben nem segít a csoda, és ebben nem segít a migrén, ezt egyedül kell megtanulnod. Írd és mondd: edzés. Heteken és hónapokon át harcolsz minden centiért és minden egyes betűért. Ha szerencséd van. És ha peched van, éveken át, és még mindig nem tudsz rendesen járni és beszélni.

A látásról nem is beszélve. Mert a látóideg, mi sem természetesebb. Mert a látóideg totál ideg lesz, hogy egy golyóval jössz neki. Hála istennek, a Brenner látóidege nem mondta be az unalmast, csak megsértődött, azaz: a Brenner a bal szemével inkább egy kicsit vörösesnek, a jobb szemével inkább egy kicsit zöldesnek látta a dr. Bonatit, de azért még egyértelműen a dr. Bonati volt. És örült a Brenner, hogy különböző színeket látott. Mert jól el tudta szórakoztatni magát azzal, hogy egész idő alatt titokban összehasonlította őket, balra egy inkább vöröses pszichiáter, jobbra egy inkább zöldes pszichiáter, kvázi meditáció. Jobbra úgy tűnt a Brennernek, a pszichiáter zöld volt a becsvágytól, balra vöröslött a Brenner iránti düh-től, mert az még mindig azt mondta: – A bűnügy akart félreállítani. A rendőrfőnök nem akarta, hogy visszajöjjenek Grazba.

A pszichiáter hitetlenkedve csóválta a fejét, mígnem aztán a Brenner lett dühös:

– Azt hiszi, ennyire hülye vagyok?

És ez szerintem is jó érv volt. Végül is, manapság minden gyerek tudja, hogyan lesz korrekt módon öngyilkos az ember, mert már az óvodában elmagyarázzák, hogy a nagynéni a túlada-goláshoz hosszú évek apró munkájával spórolta össze a gyógyszert, és már a gyerektévéből megtanulják, hogy feltétlenül a szádba kell lőni, de a legjobb, ha előtte még egy korty vizet veszel a szádba, hogy ásványvizet vagy csapvizet, az már persze ízlés dolga, de felőlem lehet gyümölcsle is, lényeg, hogy folyadék legyen, ezáltal a nyomás szépen darabokra tépi a koponyádat, de soha nem oldalról, mert akkor netán megvakulsz, mert a látóideg, ugye. És ezért mondom én, hogy jól érvelt a Brenner.

És mit mondott a pszichiáter, hűvös mosollyal?

– Ugyan-ugyan. Erre is van magyarázat, Brenner úr.

– Erre is van magyarázat, Brenner úr – ismételte a Brenner. A logopédusnőtől már annyira megszokta, hogy mindig meg kell ismételnie, amit a nő mond, hogy most egyrészt dühében majmolta a pszichiátert, másrészt kétségbeesésében egy kicsit összecserélte a két helyzetet, és megismételte a korábban mondottakat, mint a logopédusnőnél. Mert már előre tudta, hogy mivel jön majd a dr. Bonati. Szinte úgy tűnt, hogy a Brenner a logopédus, és a dr. Bonatinak kell a beszédet gyakorolnia, olyan makacsul ismételtette mindig ugyanazt az érvet.

– A migrén, Brenner úr – mondta a dr. Bonati.

– A migrén, Brenner úr – ismételte a Brenner.

Leginkább azért dühöngött, hogy egyáltalán megemlítette a migrénjét a dr. Bonatinak. Mert már az első beszélgetésekben hagyta, hogy kicsalogassák belőle, mikor azzal kezdik, hogy kedves öngyilkosjelölt úr, kérem, töltsön ki, legyen szíves, ezer darab kérdőívet, és hogy milyen gyógyszereket szed rendszeresen. Akkor nem sokat fecsegett a Brenner, hanem elismerte, hogy egyik-másik gyógyszergyártó cég már régen csődöt jelentett volna nélküle. Azt hitte, azért kell elismernie, nehogy rossz gyógyszereket adjanak neki, mert manapság szépen össze kell hangolni mindent, miért, mire számítottál. A saját érdekében, mindenekelőtt, ha azt akarod, hogy a látóideged egységesen színezzé ki neked a világot.

Balról egy vöröslő dr. Bonati, jobbról egy zöldelő dr. Bonati. Az arcszíne ide-oda ugrált – a közlekedési lámpa egy szintévesztő hozzá képest. És miközben ezt próbálgatod, feltűnnek más dolgok is, természetesen. A dr. Bonati lenőtt fülcimpái, azaz: rossz jellem, egyetlen keresztránc se a homlokán, ellenben három erősen függőleges, azaz: hátsó gondolatok, és összenőtt szemöldökök, írd és mondd: vörös fokozatú riasztás.

Mert mindez így állt a régi rendőrségi tankönyvekben. Az ismertetőjegyek. A bűnözőpofák. Időközben persze már nem, mert közben modernek lettünk, és azt mondjuk, nem lehet fülcimpáról leolvasni valaki jellemét, és a Brenner már anno a rendőriskolában sem hitt a dologban. De azért érdekes. Mert öreg napjaira úgy látja, hogy valami mégis stimmel, mert a dr. Bonati arca min-

den egyes kacsintásra ellenszenvesebb lett, először vörösen ellenszenvesebb, mint zölden, aztán megint zölden ellenszenvesebb, mint vörösen, aztán ismét vörösen még ellenszenvesebb, mint zölden, és megint előlről.

Persze nem az arc tehetett erről, hanem amiket a dr. Bonati mondott. Mert mindazt, ami a Brennerből eleinte kicsúszott, most előásta és szépen ellene fordította a dr. Bonati. Írd és mondd: a Brenner pontosan arra az oldalra lőtt, ahol a migrénje egész életében gyötörte.

Megértem a Brenner keserűségét, amit e rosszindulatú feltevés miatt érzett, mert ugye egy öngyilkossági kísérlet nem túl szép lyuk az életrajzban. És egyet azért el ne felejts. Mégpedig az emberek irigységét, mert az öngyilkossági irigység a legkedveltebb nemzeti sport. És nagyon megértem, hogy a Brenner nem akarta, hogy rálöcsöljék a dolgot. De őszintén szólva. Szóval azért nem volt teljesen a hajánál fogva előrán cigált ez a migrénes izé.

Ehhez tudnod kell, hogy az embernek van ez az ér a halántékán, és ha peched van, már a kezdet kezdetén, az erek elosztásánál kifogsz egy rossz példányt, és ahogy régebben az autóknál voltak ezek a hétfői autók, mert ugye a munkások nem aludták ki magukat rendesen hétfőre, és akkor nem csavarozták olyan tökélyre össze a kocsikat, akkor ez előfordulhat az ereknél is, azaz: hétfői ér, ami életfogytiglan nem működik tökéletesen. Mert figyelj, egy ilyen hétfői ér olykor egész szép kis táncot mutat be, ráadásul nagyon egyszerűt:

összehúzódás, kitágulás, összehúzódás, kitágulás. Nem különösebben szép tánc, ellenben a neve szép:

– Migrén – mondta a dr. Bonati századszorra. Mert természetesen nagyon érdekes, hogy a Brenner lövése éppen ezt az eret súrolta.

Erre a Brenner megkopogtatta a homlokát, ott, ahol még mindig kötést viselt, de természetesen nem a kötésre gondolt és nem is a golyó bemeneti nyílására, hanem a hangyák táncára a pszichiáter fejében.

– Ez az ön problémája – mondta a Brenner.

Szerintem ha rendes fülcimpája lett volna, az se rezdült volna neki, de így, hogy ilyen Lombrosofeje volt, tényleg a füle botját se mozdította, teljesen nyugodt maradt, kvázi: az efféle válaszokat jól ismerem már az öngyilkosjelölt szép maszkajaimtól.

– Nem ritka eset, Brenner úr, hogy valaki a krónikus fájdalmainak megfelelően választja meg az öngyilkosság módját.

– Ha meg akarom ölni magam, tudom, hova lőjek – mondta a Brenner ugyancsak századszorra, mert azt remélte, valahogy csak beleveri a dr. Bonati fejébe.

– A búcsúlevelében éppen ön említi a migrénjét, Brenner úr, amely a Grazba való visszatérése óta kínozza önt.

A Brenner rámeredt a pszichiáter bűnözőhomlokán arra a pontra, ahová a legszívesebben rögvest rittyentett volna egy golyó ütötte lyukat. De

ez mit se használt, mert még a legtökéletesebb ázsiai szerzetes sem hoz össze pusztán a pillantásával egy lövés csatornát, nemhogy a Brenner. És a régi Walthere, amivel állítólag fejbe lőtte magát, jól őrzött helyen tartózkodott, nehogy, állítólag, még egyszer főbe lője magát. És a sebész, amit, tartva a grazi rendőrségtől, pár nappal az ébredése után lopott el a Brenner, jól rejtett helyen tartózkodott a szobájában. Most mit tegyen az ember, ha nincs nála sem a Walther, sem a szike, miközben valaki valami búcsúleveléről hazudozik neki?

Semmit se tegyen. Ez a legfontosabb tanítás, amire az élet tanít minket. Pisztoly nélkül, kés nélkül a legtöbb helyzetet képtelen vagy a magad javára fordítani. És pusztán kétségbeesésből ilyenkor támad egyeseknek az az ötlete, hogy akkor megpróbálják szavakkal. De ez a legnagyobb hiba, amit elkövethetsz. Mert a rendőrségi kihallgatásokból a Brenner pontosan tudta, hogy egy gyanúsítottnak az a legkedvezőbb, ha semmit se mond. Egy vak hangot se. Ha gyanúsítottként mégoly jó válaszod is lenne. De magadban kell tartanod. Mert régi bűnözői közmondás: aki beszél, marad. Aki hallgat, szabadon távozik.

– Mi van magával? – kérdezte lassan a türelmét veszítve a dr. Bonati.

De a Brenner meg se mukkant. Aki beszél, marad. Aki hallgat, elmegy.

Egyszer a Brennert egy gyilkossággal gyanúsított a napokig tartó hallgatásával úgy felidegesítette, hogy elszakadt a cérnája. Szeretném hangsú-

lyozni, egyetlenegyszer tizenkilenc éve során, de ennek ellenére nem szép emléke a Brennernek. És ha azóta háromszor is elévült, még mindig rosszul érezte magát a Brenner, hogy akkor megtette. Ráadásul aztán kiderült, hogy nem is a gyanúsított volt a gyilkos, de ilyen peched csak egyszer van az életben, mert véletlenül ugyanolyan színű volt a haja, mint a gyilkosé. Egyet azért még meg kell mondanom: összegyűjtesz pár ilyen emléket, ha túl sokáig dolgozol ebben a munkakörben. És amióta visszatért a szülővárosába, felkavarodott az összes lehetséges, már régen elfelejtett emléke. Alapjában véve egy búcsúlevél nem is lenne olyan érthetetlen, kvázi: búcsú ezektől az emlékektől, szóval az ember nem veheti rossz néven, hogy a dr. Bonati így látta az esetet.

– A maga albérlője a manzárdszobában meghallotta a lövést, lerohant, és a fegyverrel a kezében találta magát. És ha nem lett volna olyan lélekjelenléte, hogy egyszerűen behozza magát ide, kétszáz méterrel odébb, ahelyett hogy a bal-eseti sebészetre vitte volna, ahová voltaképpen tartozna, akkor ön, Brenner úr, bizonyosan nem tért volna többé magához.

– Az nem az én albérlőm.

És ez volt a Brenner első hibája, természetesen. Természetesen nem igazán az ő albérlőjéről volt szó, mert a manzárdszoba már a Brenner kisgyerekkorában is lakott volt, és ez a bizonyos albérlő olyan csendesen élt, hogy a Brenner nagymamája úgy hívta: „házi szellem.” De nem ez volt a hiba, hanem az, hogy egyáltalán válaszolt a Brenner.

Ráadásul hozzátette: – Fegyver a kézben, ez épenséggel arra utal, hogy nem öngyilkosság volt.

De ugyanebben a pillanatban már megharagudott magára, hogy a dr. Bonati mégis lépre csalta, és válaszolt neki. Hallgatni, nem beszélni. Amúgy roppant érdekes, hogy az emberek gyakran éppen akkor árulják el magukat, amikor nagyon is okosak akarnak lenni. És ahelyett hogy hallgatott volna, nem tudta magában tartani az okosságát. Figyelj, mert ez érdekes, ugyanis nem mindenki tudja: a visszarúgás miatt a fegyver normál esetben kicsúszik az öngyilkos kezéből. Csak a legritkább esetben rándulnak annyira görcsbe az ujjak, hogy a fegyver az öngyilkos halott kezében marad.

– Ők nyomták a kezembe a pisztolyt.

– Igen-igen – mosolygott elégedetten a dr. Bonati. – Ériük be mára ennyivel. Holnap majd beszélgetünk a végrendeletéről.

– Többet egyáltalán semmiről sem beszélek – mondta a Brenner. De ő maga is tudta, hogy elkésett a dacosan durcás válaszokkal. Előbb kellett volna hallgatni, nem pedig telefecsegni az okosságaival a szobát. Vagyis nem értette meg a mondatot a Brenner. Mert az egyértelműen fogalmaz. Aki beszél, marad, aki hallgat, elmegy.

Pedig. Járt már járt a Brenner, vagyis elment volna voltaképpen. Csak hát: hová? Mert van olyan eset, hogy jobb maradni, mint menni.